

Наталія Йосипівна БАСЮРКІНА

доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри управління бізнесом
Одеської національної академії харчових технологій

Наталія Володимирівна ЛАГОДІЄНКО

кандидат економічних наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту
Миколаївського національного аграрного університету

Наталія Володимирівна ТУРЛЕНКО

кандидат економічних наук,
здобувач Одеської національної академії харчових технологій

**РОЛЬ ДЕРЖАВИ У ПРОЦЕСІ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В РОЗВИТОК АГРАРНОГО
СЕКТОРУ**

Басюркіна, Н. Й. Роль держави у процесі залучення інвестицій в розвиток аграрного сектору [Текст] / Наталія Йосипівна Басюркіна, Наталія Володимирівна Лагодієнко, Наталія Володимирівни Турленко // Український журнал прикладної економіки. – 2019. – Том 4. – № 1. – С. 118–126. – ISSN 2415-8453.

Анотація

Вступ. Сучасний розвиток аграрного сектору на всіх рівнях не можливо реалізувати ефективно в умовах значних трансформаційних змін, глобальних викликів і складного економічного середовища. Суб'єкти господарювання в аграрному секторі потребують підтримки на державному рівні інвестиційного забезпечення відтворювальних процесів з метою посилення своєї конкуренто-спроможності, що в цілому позитивно вплине на всі інші суміжні галузі.

Метою статті є дослідження необхідності участі держави у процесі залучення інвестицій в розвиток аграрного сектору.

Результати. Виокремлено чинники, які впливають на інвестиційний процес в аграрній сфері: ті, які залежать від товаровиробника, та такі, які не залежать від нього. Визначено важелі прямої та непрямої дії регулювання інвестиційного середовища з боку держави. Наголошено на послабленні ролі державного регулювання і підтримки агропромислового комплексу в Україні на противагу прикладам європейських країн. Узагальнено досвід фінансування сільськогосподарських підприємств в Німеччині. При обґрунтуванні напрямів державного регулювання в аграрній сфері доцільно враховувати досвід країн із перехідною економікою (Польщі, Словенії та ін.), що передбачає відмову від суцільної підтримки в напрямку запровадження окремих заходів стимулювання активності суб'єктів аграрного бізнесу з боку держави.

Висновки. Відсутність достатніх обсягів внутрішніх фінансових ресурсів потребує використання досвіду міжнародного інвестиційного співробітництва, врахування його позитивних і негативних сторін, що мають місце у соціально-економічному житті інших країн. Аналіз порівняльних переваг України у міжнародному поділі праці, динаміки прямих іноземних інвестицій в основні галузі її економіки, їх географічної і галузевої структури доводять доцільність використання прямих іноземних інвестицій в якості придатної форми міжнародного інвестиційного співробітництва.

Ключові слова: оцінка, інвестиції, проекти, інвестування, регіональний розвиток, залучення інвестицій, державна підтримка, інвестування.

© Наталія Йосипівна Басюркіна, Наталія Володимирівна Лагодієнко,
Наталія Володимирівни Турленко, 2019

Nataliya BASIURKINA

Doctor of Economics, Associate Professor, Head of Business Management Department,
Odessa National Academy of Food Technologies

Nataliya LAGODIENKO

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department of Accounting and
Auditing of Mykolaiv National Agrarian University

Nataliya TURLENKO

Candidate of Economic Sciences, Applicant of Odessa National Academy of Food Technologies

**THE ROLE OF THE STATE IN THE PROCESS OF INVESTMENT IN AGRICULTURAL
DEVELOPMENT**

Abstract

Introduction. *The article substantiates the important role of the state in the investments attracting process in the agricultural sector development. The modern development of the agricultural sector at all levels cannot be implemented effectively in the face of significant transformational changes, global challenges and complex economic environment. Agrarian business entities need investment state-level support for reproduction processes in order to enhance their competitiveness, which in general will have a positive impact on all other related industries.*

The purpose of the article is to investigate the necessity for government involvement in the process of attracting investment in the agricultural sector development.

Results. *The factors that influence the investment process in the agricultural sector are distinguished: those that depend on the producer and those that do not depend on him. The levers of direct and indirect regulation of the investment environment by the state are determined. The role of state regulation and support of the agro-industrial complex in Ukraine is weakened, as opposed to the examples of European countries. The experience of financing agricultural enterprises in Germany is generalized. When substantiating the directions of state regulation in the agrarian sphere, it is advisable to take into account the experience of the countries with economies in transition (Poland, Slovenia, etc.), which implies the refusal of continuous support in the direction of the certain measures introduction to stimulate the agrarian business subjects activity by the state.*

Conclusions. *The lack of sufficient internal financial resources requires using of the international investment cooperation experience, taking into account its positive and negative sides that take place in the socio-economic life of other countries. Analysis of Ukrainian comparative advantages in the international labor division, the dynamics of foreign direct investment in the main branches of its economy, their geographical and sectoral structure prove the feasibility of using foreign direct investment as a suitable form of international investment cooperation.*

Key words: *appraisal, investments, projects, investments, regional development, investment attraction, state support, investing.*

JEL classification: E22; H54; Q14

Вступ

Питання інвестування аграрної сфери не можна розглядати поза державним регулюванням інвестиційної діяльності, яке є визначальним для розвитку сучасної економіки. В умовах економічної кризи ці питання набувають особливої актуальності. Від їх вирішення на сучасному етапі значною мірою залежить подолання кризового стану не тільки сільського господарства, але й економіки агропромислового комплексу, відновлення та зростання виробничого капіталу, підвищення рівня виробництва та

конкурентоспроможності продукції, вирішення всього спектру соціально-економічних проблем галузі [1].

Активізація інвестиційної діяльності – одне із найважливіших народногосподарських завдань, у галузі сільського господарства як визначальної складової АПК, де формуються матеріальні передумови для виходу економіки з фінансової кризи і подальшого стійкого відтворення.

Об'єктивна необхідність державного регулювання аграрної сфери України зумовлена різноманітністю природно-кліматичних умов, які потребують страхування діяльності аграрних товаровиробників; нестійкістю цін і доходів у сільськогосподарському виробництві; їхньою залежністю як від природних факторів, так і від кон'юнктури ринку; непривабливістю інвестування сільського господарства в силу повільного обороту капіталу та відтворювального процесу; сезонністю виробництва; великим виробничим ризиком; особливостями формування соціальної інфраструктури села тощо [2].

Мета та завдання статті

Метою статті є дослідження необхідності участі держави у процесі залучення інвестицій в розвиток аграрного сектору. У межах досягнення мети виокремлено такі завдання:

- дослідити необхідність участі держави у процесі залучення інвестицій в розвиток аграрного сектору;
- провести порівняльний аналіз підходів до здійснення інвестиційної діяльності в аграрному секторі в економіках різного типу.

Виклад основного матеріалу дослідження

Нині і теорія, і практика вимагають визначення сутності, ролі та місця ринку і держави як регуляторів соціально-економічних процесів в аграрному секторі. На цих наукових засадах необхідно розмежувати соціально-економічні процеси, які доцільно регулювати через ринковий інструментарій, а які необхідно регулювати державою. Все це потребує уточнення щодо застосування єдиного методичного підходу. Ключовим завданням тут залишається доповнення і розширення наукових засад щодо удосконалення системи державного регулювання аграрного виробництва та забезпечення ефективності цього процесу. Адже ефективним державним регулюванням є таке, що зумовлює створення сприятливого ринково-підприємницького середовища для всіх суб'єктів економіки і не допускає домінування політики над бізнесом. Зрештою державне регулювання має забезпечити високий рівень соціальної та економічної безпеки аграрного сектору, сприяти його зростанню.

На інвестиційний процес в аграрній сфері впливає низка чинників. На одні товаровиробник може безпосередньо впливати, а інші обумовлені зовнішніми обставинами та умовами і не залежать від товаровиробника. Так до чинників, залежних від товаровиробника, відносяться врожайність сільськогосподарських культур і продуктивність худоби; вибір об'єкту першочергового інвестування; спеціалізація та концентрація виробництва; технологія виробництва продукції; характер інвестицій та вибір джерела фінансування інвестицій; рівень продуктивності праці та собівартість продукції. На дані чинники виробник може впливати впродовж виробничого процесу і планувати інвестиції на перспективу [3].

Серед чинників, які не залежать від товаровиробника можна виділити такі: ціни на сільськогосподарську продукцію і продукцію промислового виробництва; заміна кон'юнктури цін на світовому ринку названої продукції; відсоткова ставка за користування кредитом; інфляційні процеси; сезонність виробництва сільськогосподарської продукції тощо.

АПК – найважливіша складова народногосподарського комплексу життєзабезпечення населення, а тому специфіка необхідності державного регулювання інвестиційної діяльності пов'язана зі специфікою інвестиційного процесу в аграрному секторі.

За макроекономічне сприяння інвестиційної діяльності відповідає система органів державної влади, у розпорядженні якої є важелі прямої дії у вигляді централізованих державних капітальних вкладень в об'єкти загальнодержавного значення, розвиток державного сектора економіки, так і непрямі засоби регулювання інвестиційного середовища за рахунок грошово-кредитної, бюджетної (фінансування окремих загальнодержавних програм стратегічного характеру, дотації, субсидії тощо), антимонопольної та амортизаційної політики [4].

Як основну причину недостатньо високих темпів зростання та розвитку сільськогосподарського виробництва багато економістів називають, перш за все, ослаблення ролі державного регулювання і підтримки агропромислового комплексу. Загалом у розвинених країнах, навпаки, посилюється значення державної підтримки агропромислового комплексу. Витрати на реалізацію аграрної політики у вигляді прямої і непрямой підтримки постійно зростають, як це стверджує практика країн-ЄС.

Європейські країни-члени ЄС мають багатий досвід щодо підтримки і фінансування сільськогосподарських підприємств. Так, наприклад, у Німеччині існує програма «Державної фінансової підтримки сільськогосподарських підприємств», яка включає такі напрями як: інвестиційне сприяння індивідуальним підприємствам, відновлення і модернізація фермерських сімейних господарств, надання допомоги для перебудови сільськогосподарських підприємств, програма аграрних кредитів, інвестиційна допомога для економії електроенергії тощо. Інструменти фінансової підтримки являють собою пільгове державне кредитування, дотації на сплату відсотків за кредитами [5]. На практиці ця програма доповнюється діями та результатами проведення спеціальної аграрної політики ЄС.

На нашу думку, державне регулювання в аграрній сфері не повинно носити характер постійних фінансових ін'єкцій, починаючи із надання програмних інвестиційних ресурсів і закінчуючи забезпеченням поточної виробничої діяльності. З метою стимулювання інвестиційної активності на державному рівні необхідно перейти від повного бюджетного фінансування інвестиційних проектів і програм до переважно пайової участі в їх реалізації; здійснювати лише пріоритетне фінансування розробок та інноваційних технологій; застосовувати адресний метод інвестиційних вкладень і пільгового кредитування окремих підприємств, які можуть забезпечити їх окупність і прибутковість. До формування інвестиційної політики в аграрному секторі слід підходити комплексно і системно, про що свідчить на певному етапі досвід країн із перехідною економікою (Польщі, Словенії та ін.), які приділяють значну увагу інвестиційному процесу.

Зростає роль іноземних інвестицій, які перетворилися на самостійний чинник відтворювального процесу у Китаї на основі розвитку ВЕЗ пріоритетних території. Розроблена прогресивна система пільг для заохочення іноземних інвестицій в аграрний сектор. За останні 20 років уряд Китаю забезпечив надходження 18 млрд дол. іноземних інвестицій [6].

Залучення прямих іноземних інвестицій в АПК є не тільки одним із важливих, але і складних завдань українського уряду. Його вирішення у найближчій і середньостроковій перспективі, на нашу думку, можливе при дотриманні ряду умов. Мова йде про «прозорість» фінансової структури, наявність пакету інвестиційних проектів, згоду вітчизняних та іноземних партнерів на створення спільних підприємств (або підприємств з 100% іноземним капіталом) у всіх секторах АПК. У першу чергу, це торкається сфери виготовлення засобів виробництва, створення сприятливого інвестиційного клімату. Основою мусить стати створення відповідної законодавчої бази

для залучення та ефективного використання іноземних інвестицій, забезпечення державної підтримки, зниження та уникнення ризиків.

Грошово-кредитна політика держави впливає на інвестиційні умови, регулюючи грошовий обіг і роботу банківської системи, яка, по суті, репродукує збільшення коштів в економічній системі не завжди на еквівалентній основі щодо сільськогосподарської сфери.

Отже, стосовно механізму підвищення частки довгострокового кредитування доцільно прийняти низку заходів: зменшити податки на прибуток від довгострокових кредитів, які спрямовуються в аграрний сектор; встановити, що банки, в яких частка цих інвестиційних кредитів перевищує певну межу, отримують додаткові податкові пільги тощо [7, с. 132]. Іншими словами необхідно не декларувати економічні реформи в банківській сфері, аграрній сфері, а забезпечити їх реалізацію.

Сучасна система кредитування аграрного сектору повинна формуватися із урахуванням специфіки сільського господарства і вимог ринкових умов. Через яскраво виражену сезонність, тривалість виробничого циклу, значну залежність результатів від природних чинників вона не може обійтися без залучення позикових ресурсів терміном не менше 6 – 9 місяців. Ці ресурси повинні залучатися у грошовій формі, що дозволить товаровиробникам бути повноцінними суб'єктами ринку, господарями своєї продукції, вибирати на конкурентній основі постачальників і споживачів, відповідати за своєчасне повернення кредитів. Проте через низку причин, як підкреслюють А. А. Хандруєв, Р. Н. Черній [8, 9] «найближчим часом досить значну частку у формах кредитування займатиме товарний кредит».

Найважливішою формою забезпечення сільськогосподарських виробників необхідними основними засобами за прийнятними цінами і по суті єдиним каналом довгострокового кредитування українського села нині є лізинг. Багато економістів, такі як В. П. Алфер'єв [10], С. Барбасов [11], М. Л. Лішанський [12], В. А. Толмачев [13] підкреслюють актуальність і необхідність розвитку лізингу в аграрній сфері як форми довгострокового і ефективного інвестування, підкреслюючи, що це один із найважливіших фінансових інструментів активізації інвестиційної діяльності.

Серйозну увагу привертають і питання використання лізингових операцій. На думку М. А. Лішанського лізинг дозволяє скоротити інвестиційні ризики, що надзвичайно актуально для суб'єктів аграрної сфери. По-перше, основні фонди, придбані за рахунок коштів лізингового фонду, важко використовувати не за призначенням, тоді як при звичайному кредитуванні витрат на придбання така можливість існує. По-друге, у разі банкрутства підприємства, що уклало лізинговий договір, в іншій сторони не виникає проблем із стягнення боргів, оскільки її грошові кошти матеріалізовані у конкретних цінностях [12].

Незаперечним є той факт, що лізингові механізми в аграрній сфері повинні розвиватися. Вони допоможуть вийти із складної економічної ситуації, коли промисловість не готова надати аграрному сектору сучасну надійну техніку за прийнятними цінами, без якої неможливо виробляти дешево і якісну продукцію.

Одним з напрямів активізації інвестиційної діяльності у сільському господарстві розвинутих країн є стимулюючий механізм оподаткування, який включає податки на прибуток (чистий дохід) корпорацій; нерухомість, зокрема землю; капітал, що інвестується, або приріст основного капіталу; додану вартість; соціальне страхування найманої робочої сили й акцизи. Не дивлячись на такий широкий перелік, сумарно ці податки складають від 2,5 до 6 % всіх фермерських витрат, із яких близько половини припадає на два податки: з прибутку і на нерухомість [14, с. 61].

Великого значення набуває проведення антимонопольної політики, яке доцільне не тільки у галузях, які є природними монополіями, а також відносно галузевих і

локальних монополістів, що постачають продукцію для сільськогосподарських підприємств і тих, що купують у них [15, с. 106].

На нашу думку, в умовах України антимонопольна політика повинна запобігати подальшій монополізації в суміжних з аграрним виробництвом галузях. У цій ситуації доцільні тактичні заходи з реального обмеження прибутковості підприємств-монополістів (зокрема, сировинного і заготівельного характеру) через встановлення ними справедливих максимальних відпускних і мінімальних закупівельних цін. Тут, звичайно, слід розробити критерії віднесення посередницьких і переробних підприємств до категорії монополістів, а також розрахувати обґрунтоване співвідношення між закупівельними і відпускними цінами у кожному окремому випадку [14, с. 112].

Шпак А. вважає, що для підвищення ролі власних джерел фінансування інвестицій, здійснення нормального відтворювального процесу слід відновити інвестиційний потенціал підприємств. Це можливо за умови усунення диспаритету цін на продукцію сільського господарства і використовуваним ним матеріально-технічні ресурси, зменшення податкового тиску, реструктуризації боргів [16].

Основні відмінності характеристик здійснення інвестиційної діяльності в агропромисловому виробництві в економіках різного типу, варто представити у вигляді такої таблиці (табл. 1.1).

Таблиця 1. Порівняльний аналіз здійснення інвестиційної діяльності в АПК в економіках різного типу

Характеристика	Планова економіка (Україна до 1991 р.)	Ринкова економіка (розвинені іноземні країни)	Економіка перехідного періоду (Україна в даний час)
Роль держави в розвитку АПК	Активна	Регулювання і активна підтримка	Пасивна
Учасники інвестиційної діяльності	Держава, державні підприємства	Необмежена кількість учасників	Необмежена кількість учасників
Джерела фінансування	Бюджет і власні кошти підприємств	Різні: власні і залучені кошти, іноземні інвестиції, бюджетні кошти тощо	Різні: власні і залучені кошти, іноземні інвестиції, бюджетні кошти тощо
Концентрація інвестиційних ресурсів	Реальне виробництво	Виробництво, сфера обігу, ринок ЦП	Виробництво, сфера обігу, ринок ЦП
Основні підходи до економічної оцінки ефективності	Техніко-економічне обґрунтування прийнятого раніше рішення щодо капітальних вкладень	Комплексний аналіз і оцінка реалізованості та ефективності конкретного проекту	Поступовий перехід до проектного аналізу з частковим збереженням минулого досвіду
Масштабність інвестиційних проектів	Переважно великомасштабні	Поєднання проектів різних термінів окупності	Короткострокові, швидкоокупні

Джерело: власна розробка

Отже, функціонування економічної системи можливе лише за умови її забезпечення матеріальними, трудовими, фінансовими та іншими ресурсами. Їх акумулювання і використання у виробничому процесі є основою інвестиційної діяльності, яка забезпечує розвиток економіки і суспільної системи загалом [17, 18]. Тому теоретичне розв'язання проблеми регулювання інвестиційної діяльності - одна із найважливіших передумов для ефективної практики організації управління та планування економіки.

На основі дослідження аграрної сфери як структурної ланки АПК та залежностей між ними в інвестиційному процесі, пріоритетами у державному регулюванні інвестиційної діяльності в АПК на сучасному етапі мають бути такі їх групи, які органічно поєднані безпосередньо з сільським господарством.

Відсутність достатніх обсягів внутрішніх фінансових ресурсів потребує використання досвіду міжнародного інвестиційного співробітництва, врахування його позитивних і негативних сторін, що мають місце у соціально-економічному житті інших країн. Аналіз порівняльних переваг України у міжнародному поділі праці, динаміки прямих іноземних інвестицій в основні галузі її економіки, їх географічної і галузевої структури доводять доцільність використання саме прямих іноземних інвестицій в якості найбільш придатної форми міжнародного інвестиційного співробітництва, оскільки вона має ряд переваг. До основних із них можна віднести:

- прямі іноземні інвестиції забезпечуються конкретним позичальником (або спільним підприємством), отже, не позначаються на зовнішньому боргу держави;
- прямі іноземні інвестиції вкладаються у чітко визначені проекти та об'єкти, що об'єднують фінансову зацікавленість приймаючої сторони та інвестора;
- організаційно-правові форми залучення прямих іноземних інвестицій дають можливість більш дієво регулювати використання коштів з боку держави, в економіку якої вони вкладаються.

В основу державного регулювання інвестиційної діяльності в агропромисловому комплексі України мають бути покладені принципи активно-пасивного державного регулювання, вираженого в основному у державній фінансовій підтримці підприємств сільського господарства і машинобудування для аграрної сфери, ціновій, антимонопольній, амортизаційній політиці, розвитку інфраструктури аграрного ринку, становленні іпотечних відносин тощо [19]. Загальну основу та практичну успішність наслідків державного регулювання залучення інвестицій в аграрну сферу спроможний забезпечити сприятливий інвестиційний клімат.

Висновки та перспективи подальших розвідок

З метою формування сприятливого інвестиційного клімату в аграрній сфері необхідно забезпечити досягнення стабільної економічної і політичної ситуації; розробку науково-обґрунтованої стратегії ринкового реформування; наявність відповідної законодавчої бази. Забезпечити слід реальну пріоритетність розвитку сільського господарства й агропромислового виробництва; дієве функціонування інфраструктури аграрного ринку; подолання інфляційних процесів та корумпованості і тінізації економічної сфери. Важливими кроками в цьому напрямку буде стримування росту зовнішнього державного боргу і проведення реструктуризації виплат з його обслуговування; встановлення чітких механізмів регулювання міжнародної інвестиційної співпраці; посилення активності регіональної політики; створення сучасного інформаційно-методичне забезпечення здійснення інвестиційної діяльності.

Список літератури

1. Демьяненко С. І., Хорунжий М. Й., Боброва О. Г. Економіка і організація агропромислових формувань. Київ : КНЕУ, 2006. 181 с.
2. Лагодієнко Н. В. Дослідження регіональних особливостей розвитку інвестиційних процесів в агропромисловому виробництві. *Бізнес-навігатор*. 2011. № 1. С. 95-99.
3. Задихіна О. Є. Основні засади інвестиційної діяльності підприємств АПК: дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.04. Міжнар. університет бізнесу і права, Херсон, 2010. 194 с.
4. Ланченко Є. О. Формування і реалізація інвестиційної політики в аграрному секторі економіки України. *Агроінком*. 2005. № 11-12. С. 59-64.

5. Онегіна В. Зміна аграрної парадигми та державна аграрна політика у розвинутих країнах. *Економіка України*. 2005. № 11. С. 65.
6. Дуброва А. Д. Державне регулювання сільськогосподарського виробництва: дис. ... доктора екон. наук : 08.00.03. Київ, 2008. 478 с.
7. Непочатенко О. О. Сучасні проблеми кредитування сільськогосподарських. *Збірник наукових праць Уманського державного аграрного університету*. 2003. Вип. 56. С.130–138.
8. Хандруев А. А. Деньги в экономике современного капитализма. М. : Мысль, 1983. 348 с.
9. Чорний Р. В. До питання залучення інвестиційних ресурсів в АПК України. *Галицький економічний вісник*. 2009. № 2. С. 177–180.
10. Алферьев В. П. Экономическое регулирование рынка агроресурсов в условиях финансового кризиса. *Техника и оборудование для села*. 2010. № 1. С. 13–15.
11. Барбасов С. Лизинговые операции с сельскохозяйственной техникой. АПК: Экономика, управление. 2001. № 8. С. 61–66.
12. Лишанский М. Л., Круш З. А., Маслова И. Б. Финансы сельскохозяйственных предприятий / под общ. ред. М. Л. Лишанского. М.: КолосС, 2004. 376 с.
13. Толмачев В. А. Инвестиционная привлекательность в системе корпоративного управления предприятием. *Собственность и рынок*. 2008. № 3. С.11.
14. Плеханов Д. О. Наукове забезпечення державного управління агропромисловим виробництвом в Україні: дис. ... доктора екон. наук : 25.00.02. К., 2010. 475 с.
15. Левченко Н.М. Принципи державного регулювання інвестиційного розвитку АПК в умовах інтеграції до Європейського простору. *Агросвіт*. 2009. №11. С. 36-42.
16. Шпак Ю. В. Розвиток агропромислового виробництва в регіоні: дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.07.02. – Черкаський держ. технологічний ун-т, Черкаси, 2006. 223 с.
17. Лагодієнко В. В. Реалізація інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності у харчовій галузі. *Бізнес-Навігатор: науково-виробничий журнал Міжнародного університету бізнесу і права*. Херсон, 2013. №2 (31). С. 178-183.
18. Лагодієнко В. В., Стоян О. Ю. Стан, проблеми та перспективи залучення іноземних інвестицій в економіку Миколаївської області. *Таврійський науковий вісник*. 2008. Вип. 59. С. 255-263.
19. Ковальов В. В. Державне регулювання інвестиційної діяльності в умовах ринкового розвитку аграрної сфери: автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.01.01. – Дніпропетровський держ. аграрний ун-т, Дніпропетровськ, 2005. 232 с.

References

1. Dem'ianenko, S. I., Khorunzhyj, M. J., Bobrova, O. H. (2006). *Ekonomika i orhanizatsiia ahropromyslovykh formuvan'*. [Economy and organization of agro-industrial formations]. KNEU. Kiev. Ukraine.
2. Lagodiyenko, N. V. (2011). «Investigation of regional peculiarities of development of investment processes in agro-industrial production». *Biznes-Navigator: naukovy`y`robny`chy`j zhurnal Mizhnarodnogo univertytetu biznesu i prava*. № 1. pp. 95-99.
3. Zadykhina, O. Ye. (2010). *Osnovni zasady investytsijnoi diial'nosti pidprijemstv APK*. [The basic principles of investment activity of agricultural enterprises: dissertation]. Abstract of Ph.D. Thesis. 08.00.04. Mizhnar. universytet biznesu i prava, Kherson. Ukraine.
4. Lanchenko, Ye. O. (2005). «Formation and implementation of investment policy in the agrarian sector of the Ukrainian economy». *Ahroinkom*. no. 11-12, pp. 59–64.
5. Onehina, V. (2005). «Changing the agrarian paradigm and state agrarian policy in developed countries». *Ekonomika Ukrainy*. no. 11, pp. 65.
6. Dubrova A. D. *Derzhavne rehuliuвання sil's'kohospodars'koho vyrobnytstva*. [State regulation of agricultural production]. Ph.D. Thesis : 08.00.03. Kiev. Ukraine.

7. Nepochatenko, O. O. (2003). «Modern problems of crediting agricultural». *Zbirnyk naukovykh prats' Umans'koho derzhavnoho ahrarnoho universytetu*. Issue 56, pp. 130–138.
8. Handruev, A. A. (1983). *Den'gi v jekonomike sovremennogo kapitalizma*. [Money in the Economy of Modern Capitalism]. Mysl'. Moscow. Russia.
9. Chornyj, R. V. (2009). «On the issue of attracting investment resources in the agro-industrial complex of Ukraine». *Halyts'kyj ekonomichnyj visnyk*. no. 2, pp. 177–180.
10. Alfer'ev, V. P. (2010). «Economic regulation of the agricultural resources market in the conditions of financial crisis». *Tehnika i oborudovanie dlja sela*. no. 1, pp. 13–15.
11. Barbasov, S. (2001). «Leasing operations with agricultural machinery». *APK: Jekonomika, upravlenie*. no. 8, pp. 61–66.
12. Lishanskij, M. L., Krush, Z. A., Maslova, I. B. (2004). *Finansy sel'skoho zjajstvennyh predprijatij*. [Finance of agricultural enterprises]. KolosS. Moscow. Russia.
13. Tolmachev, V. A. (2008). Investicionnaja privlekatel'nost' v sisteme korporativnogo upravlenija predprijatijem. *Sobstvennost' i rynek*. no. 3, pp. 11.
14. Plekhanov, D. O. (2010). *Naukove zabezpechennia derzhavnoho upravlinnia ahropromyslovym vyrobnytstvom v Ukraini*. [Scientific support of state management of agro-industrial production in Ukraine: dissertation]. Ph.D. Thesis : 25.00.02. Kiev. Ukraine
15. Levchenko, N. M. (2009). «Principles of state regulation of investment development of agroindustrial complex in terms of integration into the European space». *Ahrosvit*. no. 11, pp. 36-42.
16. Shpak, Yu. V. (2006). *Rozvytok ahropromysloвого vyrobnytstva v rehioni*. [Development of agro-industrial production in the region]. Abstract of Ph.D. Thesis. 08.07.02. Cherkas'kyj derzh. tekhnolohichnyj un-t, Cherkasy. Ukraine.
17. Lagodiyenko, V. V. (2013). «Realization of investment support of innovative activity in the food industry». *Biznes-Navigator: nauko-vo-vy'robny'chy'j zhurnal Mizhnarodnogo universy'tetu biznesu i prava*. no 2 (31). pp. 178-183.
18. Lahodiienko, V. V., Stoian, O. Yu. (2008). «State, problems and prospects of attracting foreign investments in the economy of Mykolaiv region». *Tavrijs'kyj naukovyj visnyk*. Issue 59. pp. 255-263.
19. Koval'ov V. V. (2005). *Derzhavne rehuliuвання investytsijnoi diial'nosti v umovakh rynkovoho rozvytku ahrarnoi sfery*. [State regulation of investment activity in the conditions of market development of agrarian sphere]. Abstract of Ph.D. Thesis. 08.01.01. Dnipropetrovs'kyj derzh. ahrarnyj un-t., Dnipropetrovs'k. Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 03.12.2018 р.